

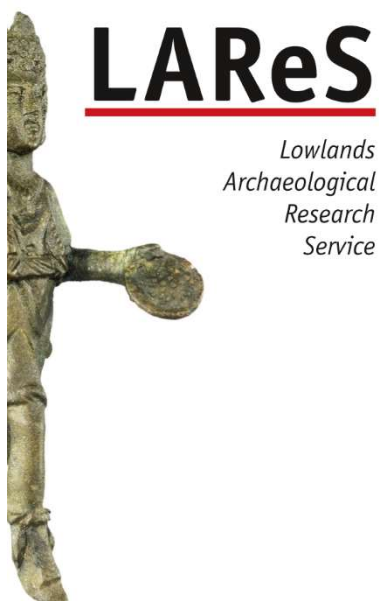

Proefsleuvenonderzoek aan de Vaartstraat te Oelegem (Ranst)

deel I

Elly N.A. Heirbaut
Rani Reusens

Colofon

Titel: Proefsleuvenonderzoek aan de Vaartstraat te Oelegem (Ranst). Deel I.

Auteur: E.N.A. Heirbaut & R. Reusens

Grafische illustraties/GIS: LArES

Rapportnummer: LArES-rapport 769

Bekrachtigde archeologienota: ID 24314

Projectleider: E.N.A. Heirbaut (OE/ERK/Archeoloog/2016/00162)

Veldwerkleider: Niels Jennes (OE/ERK/Archeoloog/2017/00195)

Uitvoerder: LArES, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

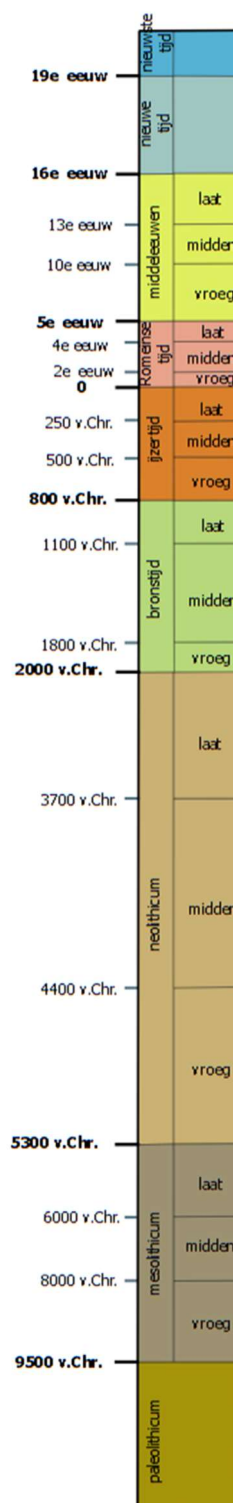
Publicatiedatum: augustus 2023

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: overzicht proefsleuf 1

© LArES. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LArES aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Het chronologisch kader dient ter oriëntatie voor de verschillende archeologische perioden. De perioden zijn gevat in algemene tijdvakken, regionale verschillen zijn hier niet in opgenomen.

Deel I. Verslag van de resultaten van het onderzoek

Inhoudsopgave

1 INLEIDING	6
1.1 AANLEIDING PROEFSLEUVENONDERZOEK: GEPLANDE WERKEN	7
1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	16
2 ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK	17
2.1 HISTORISCH KADER	17
2.2 ARCHEOLOGISCH KADER	17
2.3 LANDSCHAPPELIJK KADER	21
2.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING	23
3 ONDERZOEKSOPDRACHT, METHODEN EN TECHNIKEN	24
3.1 ONDERZOEKSSTRATEGIE	24
3.2 ONDERZOEKSVRAGEN	24
3.3 RANDVOORWAARDEN	25
3.4 PUTTENPLAN	26
3.4.1 VOORGESTELDE PUTTENPLAN IN HET PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	26
3.4.2 UITGEVOERDE PUTTENPLAN	27
3.5 ONDERZOEKSMETHODIEK TIJDENS HET VELDWERK	32
3.6 ONDERZOEKSMETHODIEK TIJDENS DE UITWERKING	32
4 LANDSCHAPPELIJKE LIGGING EN BODEMOPBOUW	33
4.1 LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	33
4.2 BODEMOPBOUW	33
5 SPOREN EN STRUCTUREN	38
6 VONDSTEN EN MONSTERS	44
7 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	45
7.1 ANALYSE	45
7.2 CONCLUSIE	45
7.3 AANBEVELINGEN	46
7.4 TOEVALSVONDSTEN	46
LITERATUUR	47
GERAADPLEEGDE WEBSITES	47
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	47

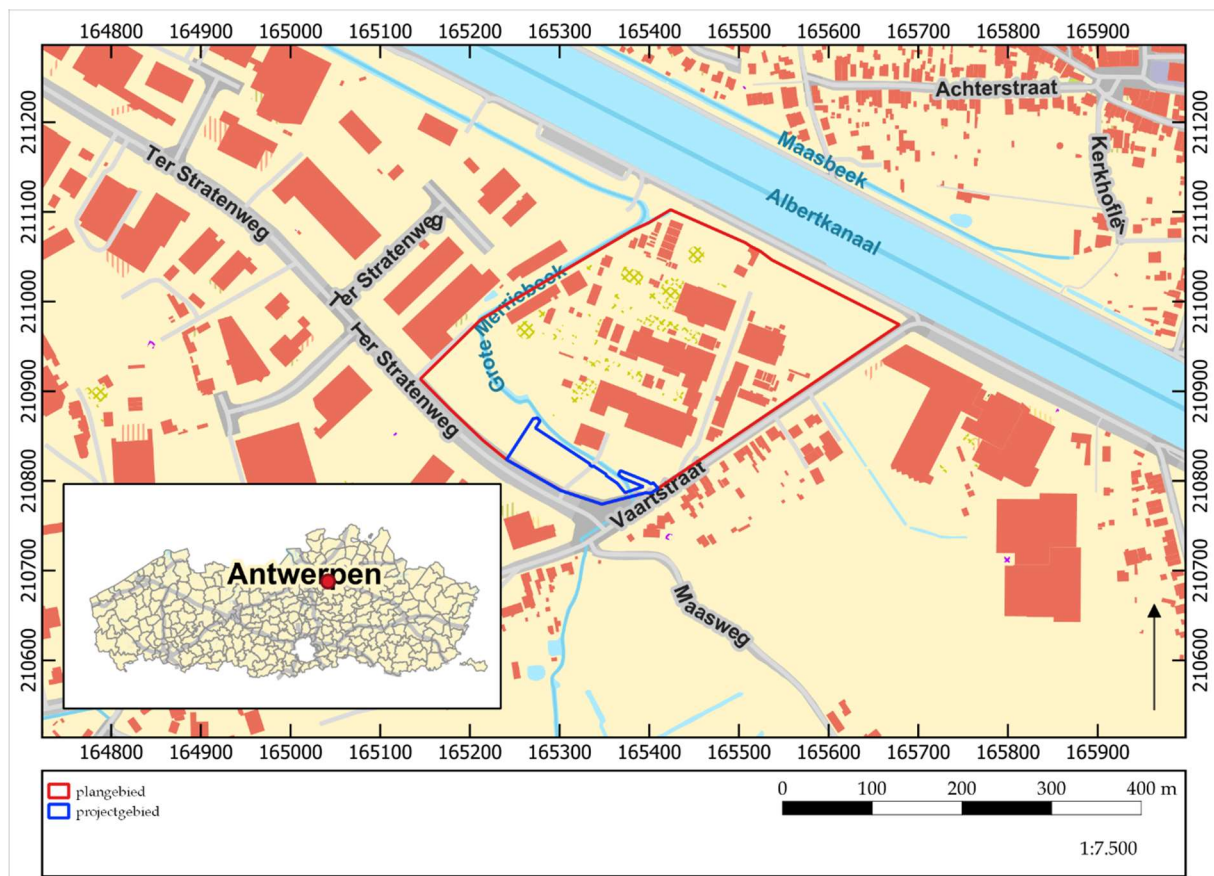
LIJST VAN FIGUREN	48
--------------------------	-----------

LIJST VAN BIJLAGEN	48
---------------------------	-----------

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Vaartstraat 220 te Oelegem (gemeente Ranst, provincie Antwerpen), in het bedrijventerrein Ranst Ter Straten. Het omvat 13 percelen met een totale oppervlakte van ca. 95.096 m². De werken zullen echter op een kleiner deel van het terrein plaatsvinden, met een oppervlakte van ca. 13.850 m². Een gedeelte van het projectgebied is verhard en een gedeelte is in gebruik als grasland en bebost. Binnen het terrein is nog een loods aanwezig en is de meest oostelijke loods en de omringende verharding al gesloopt. In het zuiden doorkruist de Grote Merriebeek het plangebied.

De opdrachtgever plant de aanleg van een nieuwe vrachtwagenparking met een weegbrug en de bouw van een nieuwe brug over de Grote Merriebeek. Verder wordt er nieuwe betonverharding aangelegd en wordt op de locatie van de gesloopte loods een nieuwe opslagloods alsook een kantoorgebouw voorzien (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

1.1 Aanleiding proefsleuvenonderzoek: geplande werken

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag is voor het plangebied een archeologienota opgesteld (onder de projectcode 2022I29).¹

De opdrachtgever plant binnen dit plangebied op verschillende locaties werken uit te voeren (fig. 2a).

Ten noorden van de Grote Merriebeek, op de locatie van de gesloopte loods, wordt een kantoorgebouw en een nieuwe opslagloods gebouwd. Deze opslagloods is van het type Frisomat en is opgebouwd uit een staalstructuur met tentconstructie op een betonplaat, met een dikte van ca. 20 cm, en heeft een totale oppervlakte van 686,75 m² (fig. 2b en c). Deze opslagloods wordt gefundeerd op palen die om de 5 m worden geplaatst tot op een diepte van ca. 8 m. Grenzend ten oosten van deze loods wordt betonverharding, in de vorm van prefab betonplaten van 200x200 cm, geplaatst.

Ten westen van de opslagloods wordt een nieuw kantoorgebouw, bestaande uit één bouwlaag met een totale oppervlakte van 227,50 m², gebouwd (fig. 2d en 2e). Dit gebouw wordt gefundeerd op een betonplaat van ca. 20 cm dik die zich bevindt bovenop zolen. Deze zolen worden op regelmatige afstanden van elkaar geplaatst en reiken tot een diepte van ca. 60 cm.

Ten zuidoosten van de nieuwe opslagloods wordt een infiltratievijver aangelegd met een totale oppervlakte van 160 m² en een volume van 100 m³. Deze zal worden uitgegraven tot een diepte van ca. 89 cm. Van deze vijver wordt een overstort voorzien naar de Grote Merriebeek (fig. 2f).

Vanaf de toegang tot het industrieterrein wordt een nieuwe weg aangelegd in betonverharding. Deze weg situeert zich in het noordoosten van het projectgebied en loopt naar het zuiden toe.

Verder wordt de bestaande betonverharding ten noorden van de bebouwing en vanaf de toegangsweg volledig vernieuwd.

In het noordwesten van het projectgebied wordt deze vernieuwde verharding verbonden met het zuiden door middel van een nieuwe brug die over de Grote Merriebeek wordt geplaatst.

Ten zuiden van de Grote Merriebeek wordt een vrachtwagenparking aangelegd. Alvorens dit zal gebeuren wordt eerst de aanwezige asfaltverharding verwijderd en worden de bomen die zich situeren binnen de grenzen van het projectgebied gerooid. Voor het aanleggen van deze parking wordt het terrein opgehoogd, waarbij eerst tot op de vaste bodem wordt gegraven.

¹ Heirbaut, van Kersen & Reusens 2022.

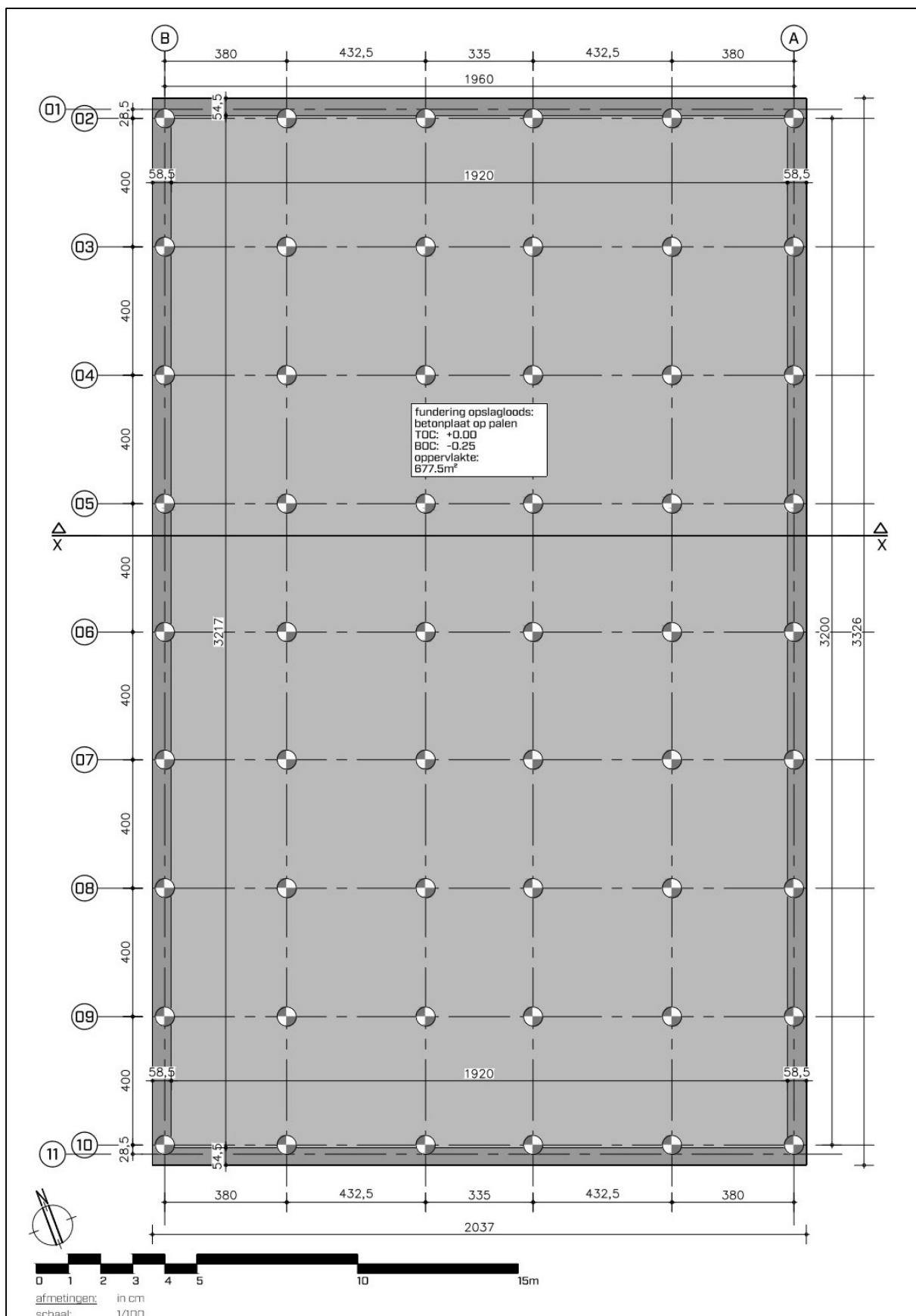
De nieuwe parking is opgebouwd uit betonverharding en plaatselijk klinkerverharding. In het zuiden van het projectgebied wordt een in- en uitrit voorzien vanaf de Ter Stratenweg.

Centraal worden onder de parking infiltratiekragen geplaatst voor de opvang van regenwater. Deze infiltratiekragen situeren zich ca. 28 cm diep. (fig. 2f en 2g).

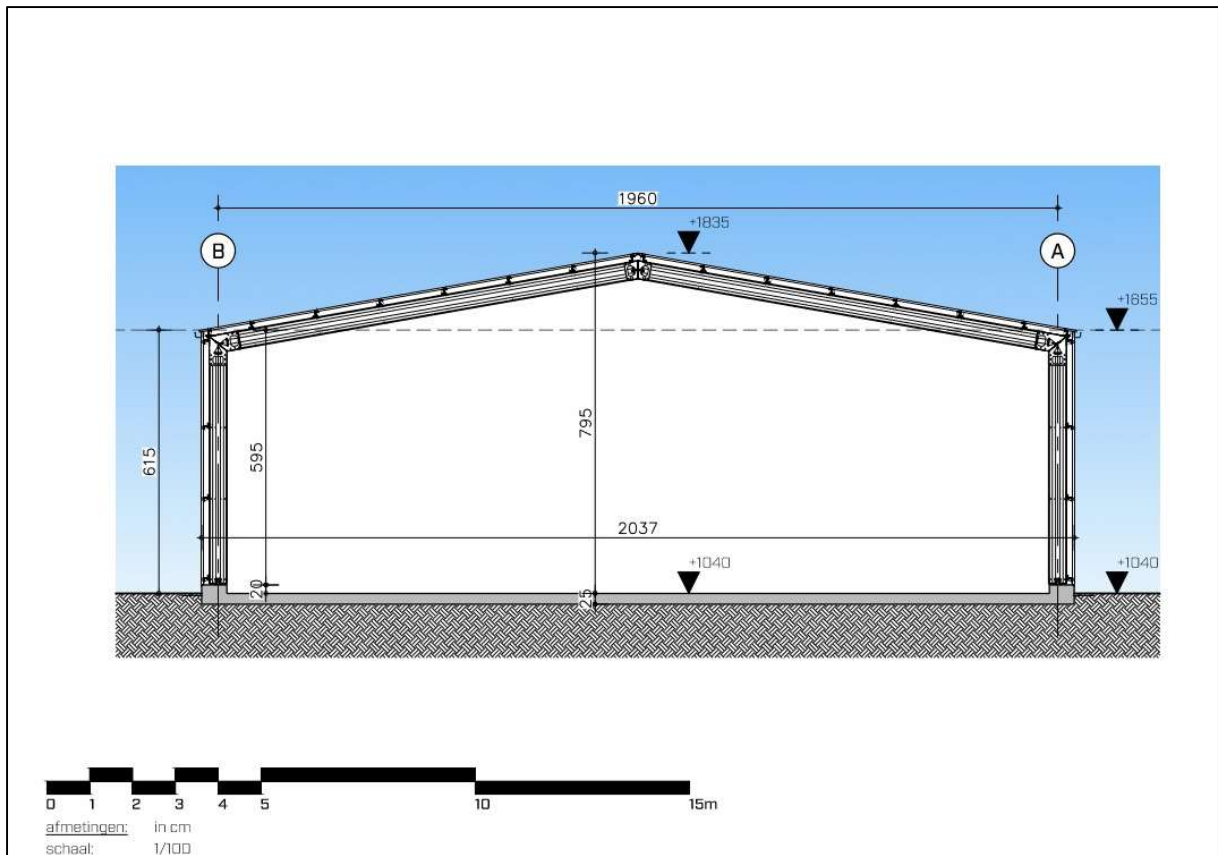
Aan de noordoostelijke brug wordt een weegbrug voor de vrachtwagens op de parking voorzien. Deze weegbrug wordt tot op een diepte van 1,32 m geplaatst en wordt plaatselijk gefundeerd doormiddel van funderingszolen (BxHxL: 220x22x400 cm) (fig. 2h).

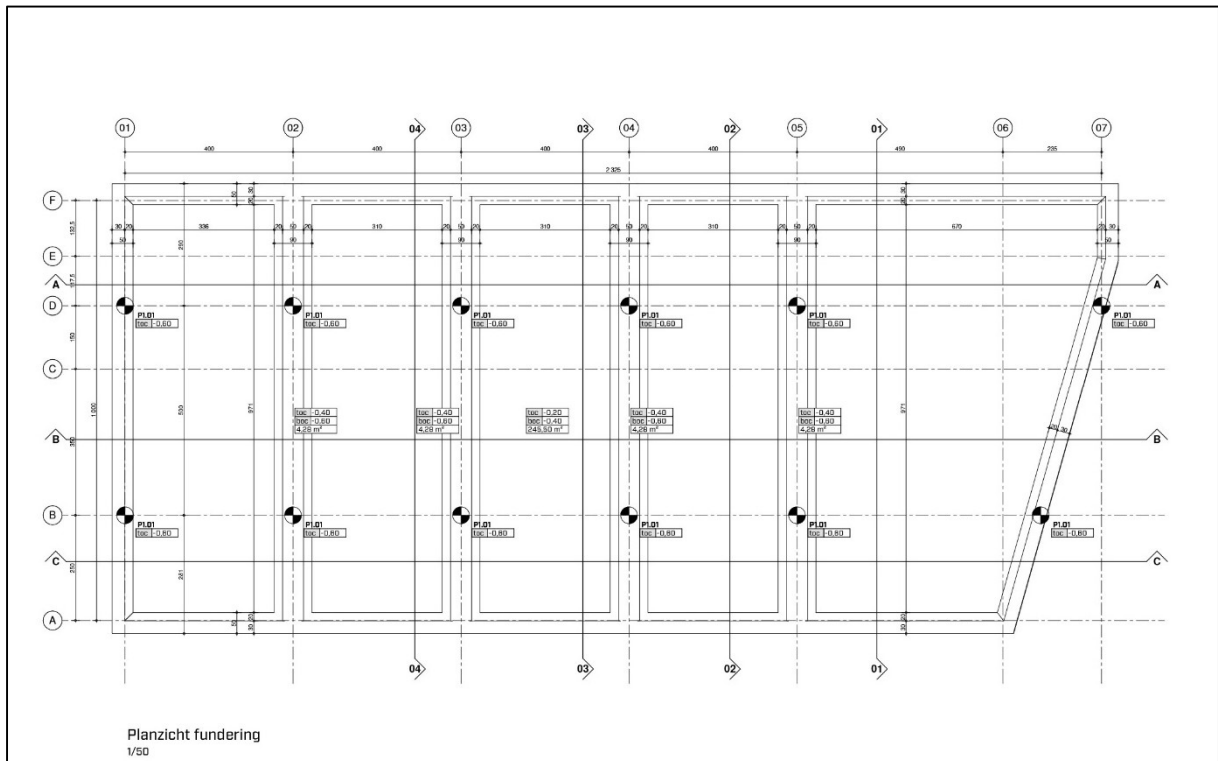
Figuur 2a. Inplantingsplan nieuwe toestand.

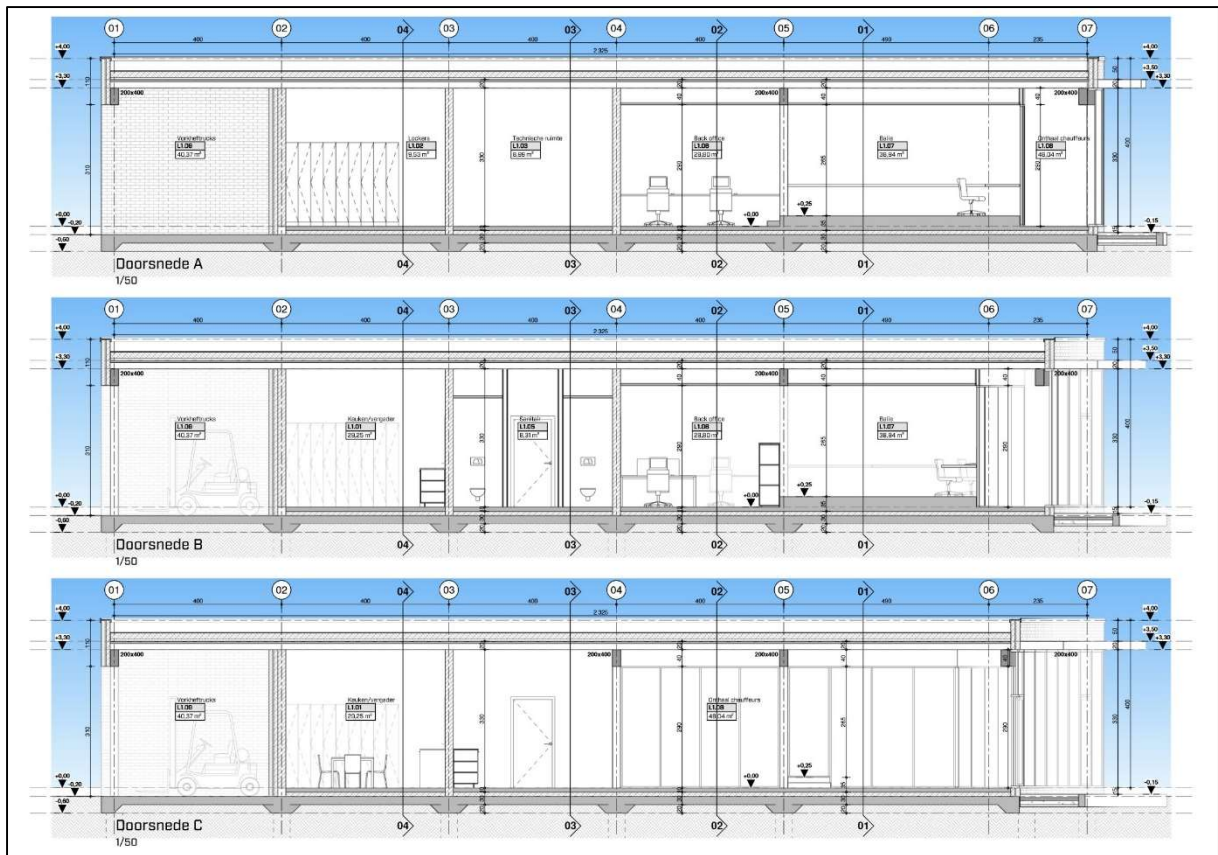
Figuur 2b. Funderingsplan nieuwe opslagloods.

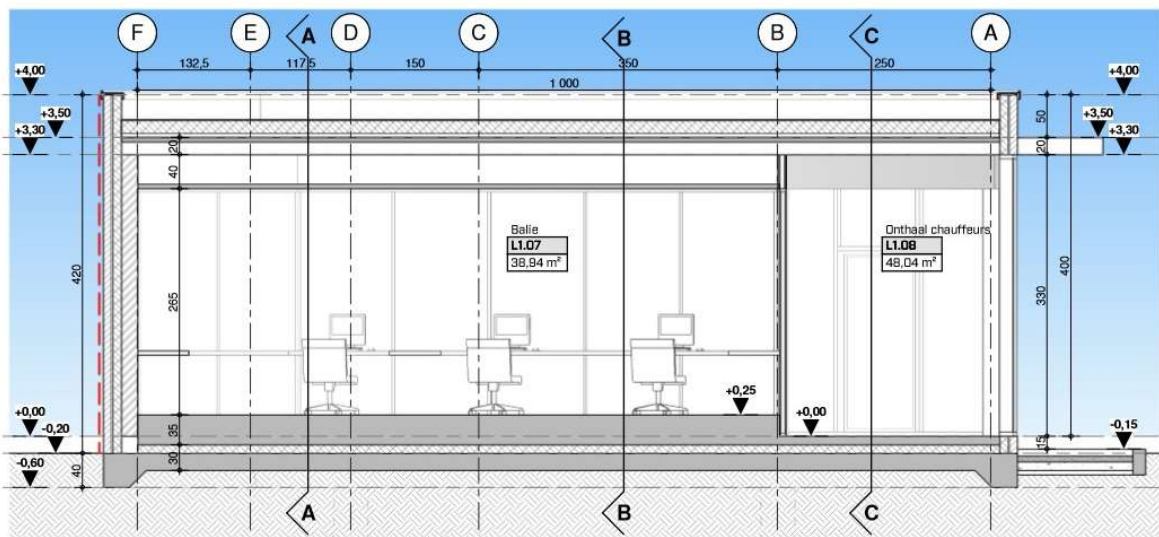

Figuur 2c. Doorsnede nieuwe opslagloods.

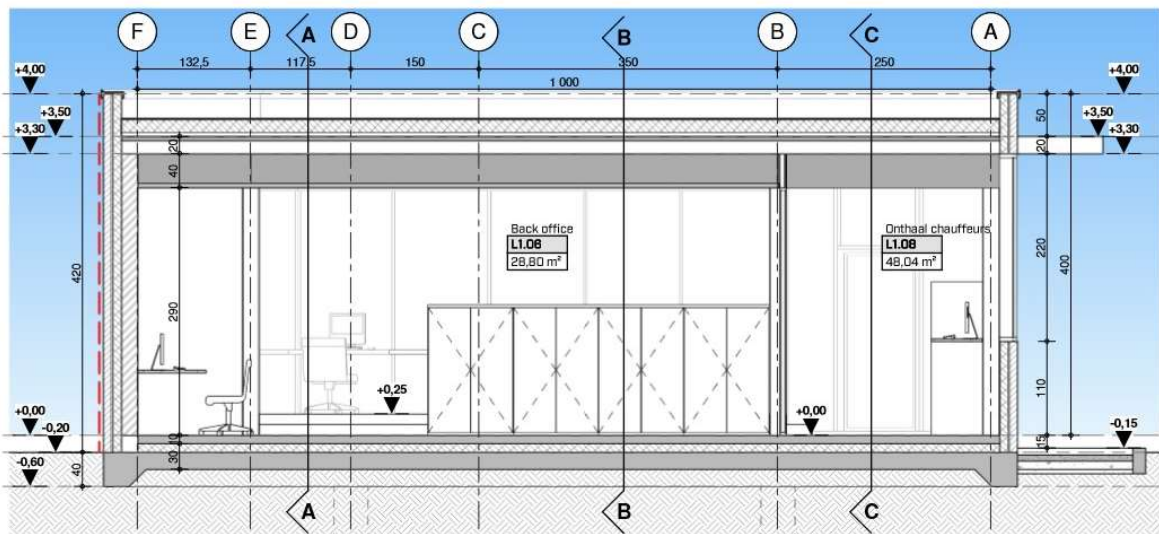

Figuur 2d. Funderingsplan nieuw kantoorgebouw.

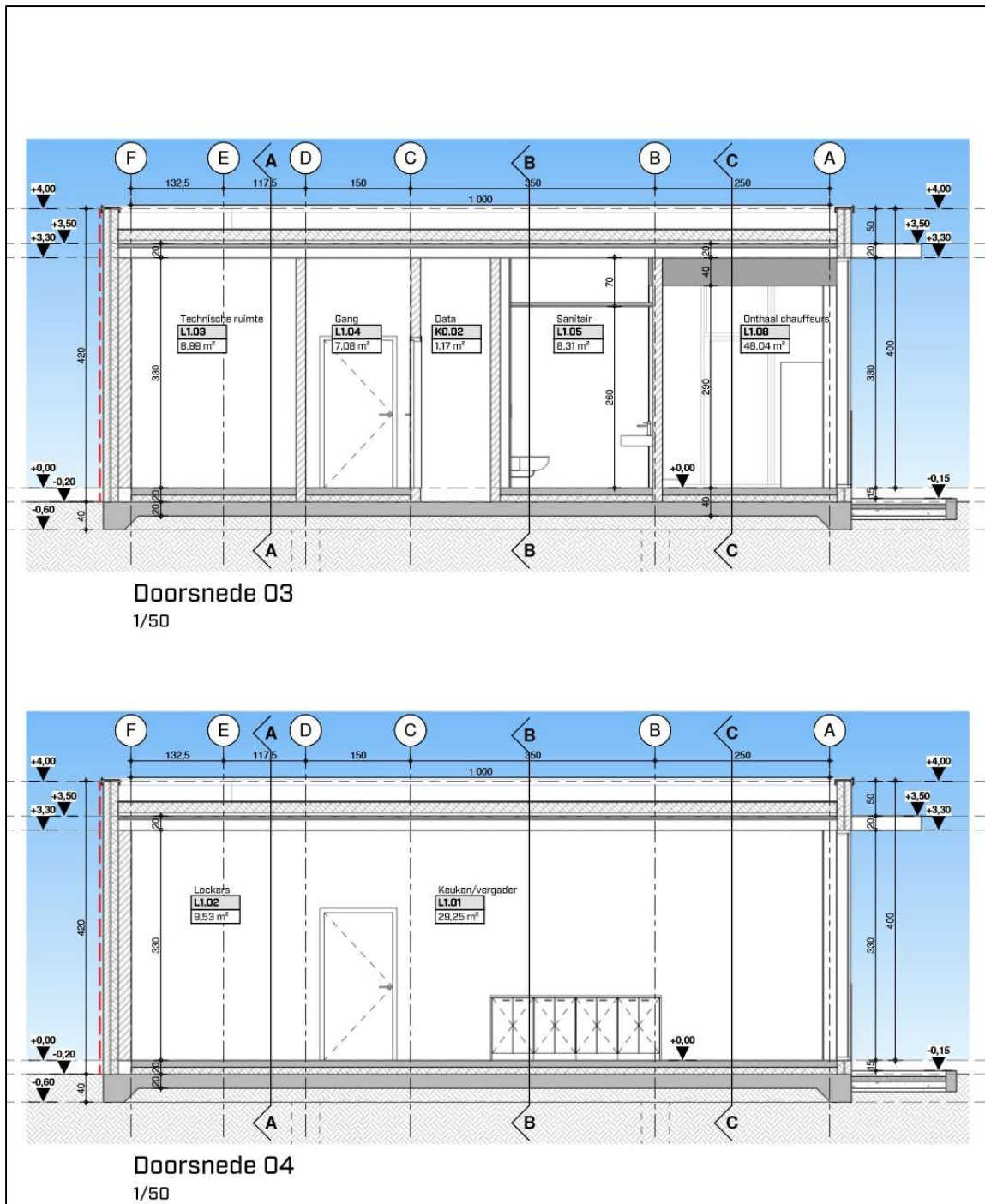

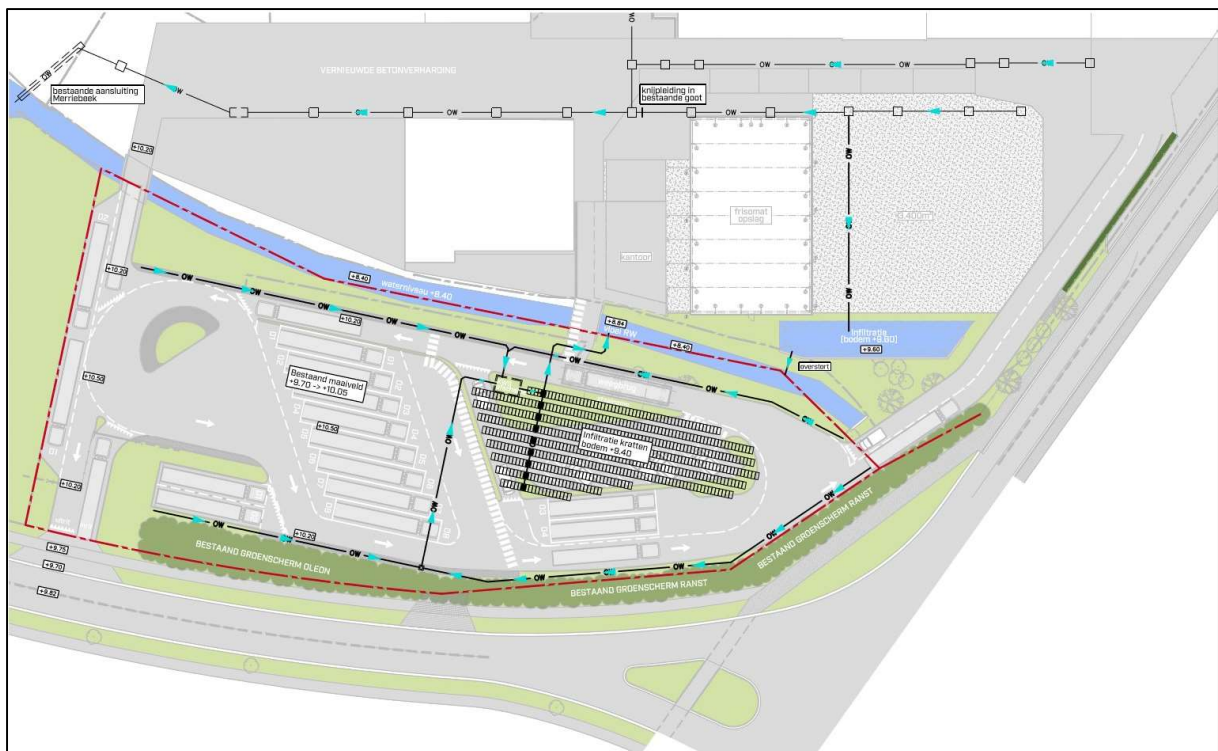
Doorsnede 01
1/50

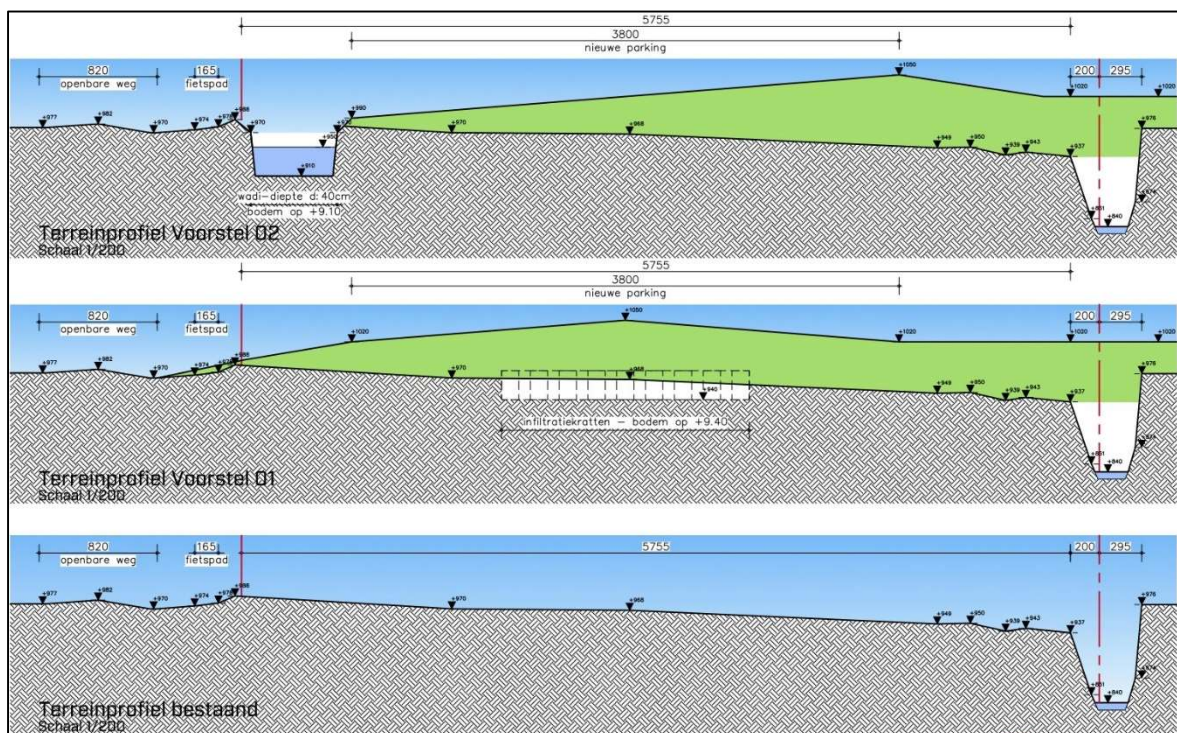
Doorsnede 02
1/50

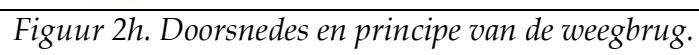
Figuur 2e. Doorsnedes nieuw kantoorgebouw.

Figuur 2f. Rioleringsplan nieuwe toestand.

Figuur 2g. Terreindoorsneden zuiden van het terrein, nieuwe toestand is voorstel 1.

1.2 Administratieve gegevens

Ligging	Vaartstraat 220, 2520 Ranst	
Kadastrale gegevens	Ranst, 2 ^e afdeling (Oelegem), sectie C, percelen 398C, 398D, 435B, 443B2, 443C2, 443D2, 443E2, 443F2, 443G2, 443H2, 443L2, 443T, 399B	
Bounding Box	X	Y
	165181.954832	210774.708633
	165721.719569	211043.577168
Onderzoek	proefsleuvenonderzoek	
Projectcode	2023C436	
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut (erkend archeoloog) Niels Jennes (erkend archeoloog) Rani Reusens (erkend archeoloog)	
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162 Niels Jennes: OE/ERK/Archeoloog/2017/00195 Rani Reusens: OE/ERK/Archeoloog/2020/00021	
Termijn veldwerk	22 augustus 2023	
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 95.096 m ²	
Oppervlakte werken	ca. 5.680 m ²	
Geplande ingreep	Het verwijderen van de aanwezige verharding en het rooien van de bomen. De aanleg van een nieuwe vrachtwagenparking met een weegbrug, bouw van een nieuwe brug, aanleg van betonverharding, bouw van een opslagloods en kantoorgebouw.	
Geldende wetgeving en voorwaarden	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.	
Randvoorwaarden	nvt	
Doelstelling	Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om na te gaan of er archeologische resten in het projectgebied aanwezig zijn, hoe ze dateren, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient te worden omgegaan.	
Thesaurus	proefsleuvenonderzoek, vrijgave, verstoringen	

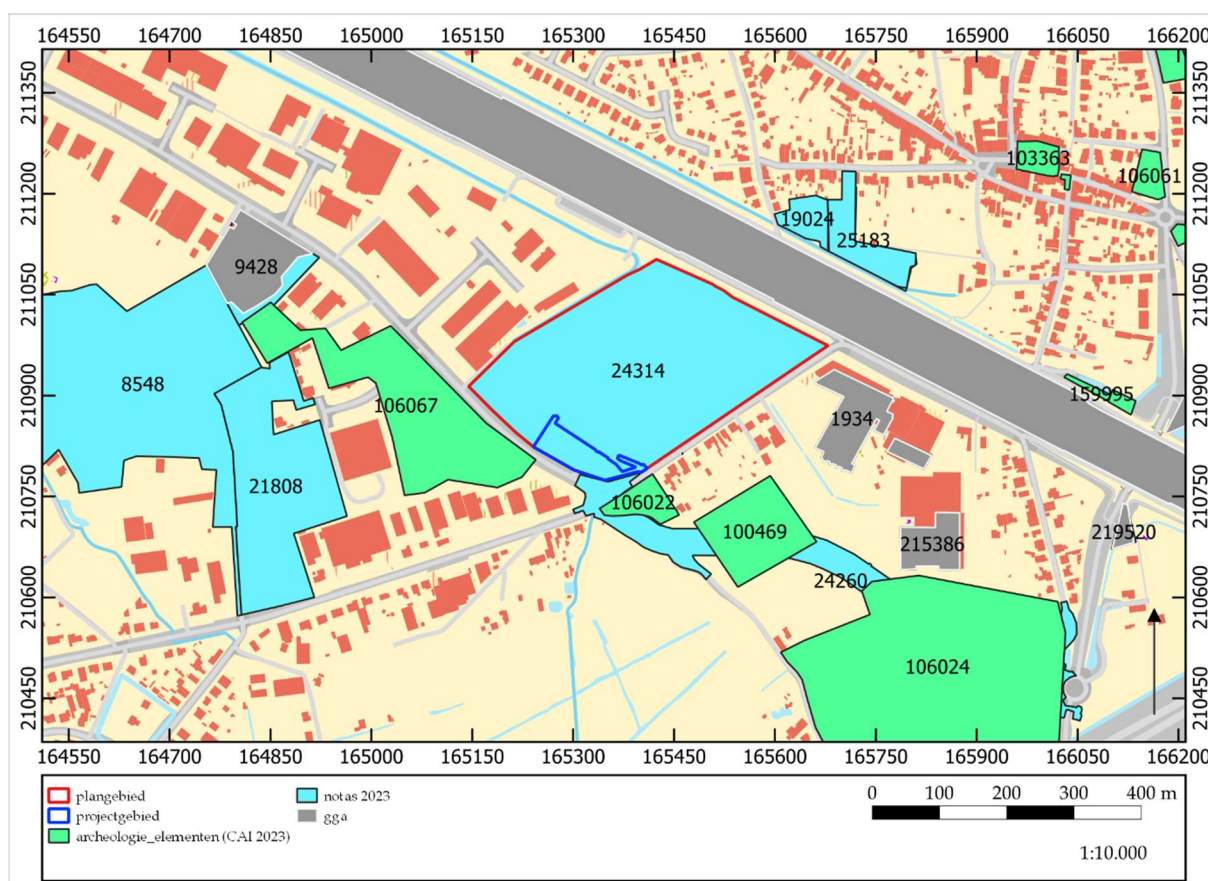
2 Archeologisch vooronderzoek

2.1 Historisch kader

Voor de studie van de historische kaarten volstaat het te verwijzen naar de archeologienota waarvan akte is genomen, waarin de beschikbare historische kaarten en luchtfoto's uitgebreid zijn besproken.² Een beknopte geschiedenis van Oelegem kan eveneens in deze archeologienota worden gevonden.³

2.2 Archeologisch kader

De CAI is weliswaar niet compleet, maar binnen het plangebied zijn alvast geen archeologische waarden aangetroffen (fig. 3).⁴ In de bredere omgeving beschikken we over enige informatie. Niet alle waarden zullen hieronder worden opgesomd, alleen diegene op relatief korte afstand van het plangebied.

Figuur 3. Overzicht van de waarden uit de CAI. ©LARES

² Heirbaut, van Kersen & Reusens 2022, 24-30.

³ Heirbaut, van Kersen & Reusens 2022, 23-24.

⁴ Voor alle waarden die in deze tekst zijn opgenomen, geldt dat de CAI is geraadpleegd op 23 augustus 2023 (<https://cai.onroerenderfgoed.be>). Per genoemde waarde zal dit niet meer herhaald worden. Hetzelfde geldt voor de inventaris van het onroerend erfgoed.

STEENTIJD:

- **CAI ID 106024:** Maasweg I (OEL 48): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, zwaar beschadigde brok silex, verbrand en vers geretoucheerd afslagfragment, verbrande brok silex.
- **CAI ID 106042:** Bolkerhoeveweg III (OEL 57): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, brok onbewerkte silex, verbrand en gepatineerd fragment van eindschrabber op kling.
- **CAI ID 106027:** Kapelleberg I (OEL 41): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, geretoucheerde kling in lichtgrijze silex en afslagfragment met beschadigde boorden.

IJZERTIJD:

- **CAI ID 219520 / 159995:** Oelegemsesteenweg - Brug / II: Tijdens een proefsleuvenonderzoek in 2012 werden hier een zespostenspieker en een greppel gevonden, die mogelijk een erfafbakening is. Datering op basis van handgevormd aardewerk in enkele sporen.
- **CAI ID 101647:** Steenbergen (OEL 52): Een opgraving van 1977-1979 leverde hier twee afvalkuilen op uit de vroege- tot middenijzertijd.

IJZERTIJD/ROMEINSE TIJD:

- **CAI ID 100480:** De Keer VI: Oppervlaktevondsten van handgevormd aardewerk.
- **CAI ID 100469:** De Bastiaen: Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, handgevormd aardewerk verspreid over het veld.
- **CAI ID 106042:** Bolkerhoeveweg III (OEL 57): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, handgevormd aardewerk ijzertijd – Gallo-Romeins.
- **CAI ID 106027:** Kapelleberg I (OEL 41): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, handgevormd besmeten aardewerk, gevonden bij deel akker dat aansluit bij circulair bodemspoor op aangrenzende weiland.

ROMEINSE TIJD:

- **CAI ID 106067:** Ter Stratenweg I: Oppervlaktevondsten van handgevormd aardewerk, mogelijk Romeins.
- **CAI ID 100469:** De Bastiaen: Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, o.a. zoutcontainer, zwart gevernist, eifelwaar. Duidelijke concentratie aan de westelijke zijde van het veld, vanaf het midden tot de zuidelijke rand.
- **CAI ID 101647:** Steenbergen (OEL 52): Een opgraving van 1977-1979 leverde hier 15 huisplattegronden op uit de vroege- tot midden Romeinse tijd. Daarnaast waren er waterputten waarin een houten schotel werd gevonden. De datering van deze site ligt in de 2^e helft van de 1^e eeuw n.C. tot het begin van de 3^e eeuw n.C.

VROEGE-VOLLE MIDDELEEUWEN:

- **CAI ID 106067:** Ter Stratenweg I: Oppervlaktevondsten van vroeg reducerend

en roodbeschilderd aardewerk uit de 9^e-12^e eeuw.

- **CAI ID 106042:** Bolkerhoeveweg III (OEL 57): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, roodbeschilderd aardewerk 10^e-12^e eeuw.
- **CAI ID 106027:** Kapelleberg I (OEL 41): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, vroeg gereduceerd aardewerk en Andennewaar.
- **CAI ID 106061:** Vincent Goossenslaan II (OEL 28): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, vroeg reducerend gebakken aardewerk, 9^e-12^e eeuw.

VOLLE-LATE MIDDELEEUWEN:

- **CAI ID 100469:** De Bastiaen: Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, o.a. Maaslands aardewerk, grijs aardewerk, middeleeuwen-postmiddeleeuwen.
- **CAI ID 106061:** Vincent Goossenslaan II (OEL 28): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering wijzen op ononderbroken bewoning vanaf de volle middeleeuwen, roodbeschilderd aardewerk en Andennewaar.

LATE MIDDELEEUWEN:

- **CAI ID 106067:** Ter Stratenweg I: Oppervlaktevondsten van oxiderend gebakken aardewerk en Langerwehe steengoed uit de late middeleeuwen.
- **CAI ID 106024:** Maasweg I (OEL 48): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering, reducerend gebakken wandscherf.
- **CAI ID 106027:** Kapelleberg I (OEL 41): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering: oxiderend gebakken aardewerk, (proto-)steengoed, Siegburgwaar, Langerwehesteengoed, en pijpwaar.
- **CAI ID 106061:** Vincent Goossenslaan II (OEL 28): Oppervlaktevondsten tijdens veldkartering wijzen op ononderbroken bewoning vanaf de volle middeleeuwen, laat reducerend gebakken, oxiderend, (proto-)steengoed, Langerwehesteengoed, Westerwaldsteengoed, pijpwaar, oxiderend gebakken wit, en faïence.
- **CAI ID 106053:** Torenplein I (OEL 11): Toevalsvondsten van laat oxiderend gebakken, pijpwaar, beendermateriaal, puin, en brokken ijzerconcretie.
- **CAI ID 103363:** Parochiekerk O.-L.-Vrouw (OEL 51): Eerste kerk ontstond in de 15^e eeuw.
- **CAI ID 101647:** Steenberg (OEL 52): Een opgraving van 1977-1979 leverde hier losse vondsten van laat oxiderend gebakken aardewerk en pijpwaar op.

NIEUWE TIJD:

- **CAI ID 106067:** Ter Stratenweg I: vanaf 1615 is er melding van een tweede Hoeve ter Straten.
- **CAI ID 106022:** Den Bastiaen (OEL 53): Oppervlaktevondst van laat oxiderend gebakken aardewerk, en natuursteen uit de nieuwe tijd. Ook stond er hier volgens de kaartstudie een hoeve.
- **CAI ID 106024:** Maasweg I (OEL 48): Op de Ferrariskaart staat hier een hoeve.
- **CAI ID 219520:** Oelegemsesteenweg - Brug: Tijdens een proefsleuvenonderzoek in 2012 werden hier een aantal greppels gevonden.
- **CAI ID 103364:** Brouwerij Den Bol: Herberg met eerste vermelding in 1655, brouwerij met eerste vermelding in 1688.

- **CAI ID 106021:** Molen van Oelegem (OEL 54): Eerste vermelding in de 17^e eeuw, maalderij vanaf 1815, afgebroken in 1940.

NIEUWSTE TIJD:

- **CAI ID 215389:** Pomuni Frozen: Enkele recente kuilen bij bouw nieuwe hal.
- **CAI ID 215386:** Pomuni Trade: Enkele recente kuilen en verstoringen bij aanleg bedrijventerrein.

Overige inventarissen:

Voor de vermelding van overige inventarissen hebben we ons beperkt tot wat er op korte afstand van het plangebied aanwezig is.

- **ID 4894:** Vooronderzoek Ranst Oelegem II Brug BR50: Uit bureauonderzoek in 2017 bleek hier een hoge verwachting voor sporen uit de metaaltijden tot middeleeuwen. Uit de historische kaarten bleek echter dat het terrein in recente tijden meermaals verstoord en opgehoogd was. Er werd geen verder onderzoek aangeraden.⁵
- **ID 8548:** Vooronderzoek Ranst Vaartstraat: Uit bureauonderzoek in 2018 bleek hier een hoge verwachting voor artefacten uit de steentijd én sporen uit de metaaltijden tot middeleeuwen. De bodem is echter mogelijk verstoord. Er werd verder onderzoek aangeraden in de vorm van een landschappelijk booronderzoek, gevolgd door de gepaste vervolgonderzoeken. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend.⁶
- **ID 9428 / 11268:** Vooronderzoek Ranst Ter Stratenweg: Uit bureauonderzoek in 2018 bleek hier een hoge verwachting voor artefacten uit de steentijd én sporen uit de metaaltijden tot middeleeuwen. Er werd verder onderzoek aangeraden in de vorm van een landschappelijk booronderzoek, mogelijk gevolgd door proefputten en/of proefsleuven.⁷ De 10 boringen van het landschappelijk booronderzoek toonden echter aan dat de bodemopbouw niet voldoende intact is, en dat sporensites slechts op een klein deel van de site verwacht worden. Het terrein werd verder vrijgegeven.⁸
- **ID 1934:** Vooronderzoek Ranst Vaartstraat Pomuni Frozen: Uit bureauonderzoek in 2016 bleek hier een hoge verwachting voor artefacten uit de steentijd én sporen uit de metaaltijden tot middeleeuwen. Er werden acht landschappelijke boringen gezet, waaruit bleek dat slechts een deel van het terrein genoeg bewaard was. In dit deel werden proefsleuven gegraven, die geen relevante archeologische sporen opleverden. Het terrein werd verder vrijgegeven.⁹
- **ID 1936:** Vooronderzoek Ranst Vaartstraat Pomuni Trade: Uit bureauonderzoek in 2016 bleek hier een hoge verwachting voor artefacten uit

⁵ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4894>

⁶ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8548>

⁷ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/9428>

⁸ <https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/11268>

⁹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1934>

de steentijd en sporen uit de metaaltijden tot middeleeuwen. Er werden 7 landschappelijke boringen gezet, waaruit bleek dat het oostelijke deel van het plangebied genoeg bewaard was. In dit deel werden proefsleuven gegraven, die geen relevante archeologische sporen opleverden. Het terrein werd verder vrijgegeven.¹⁰

- **ID 16041:** Vooronderzoek Ranst Achterstraat 80: Uit bureauonderzoek in 2020 bleek hier een hoge verwachting voor artefacten uit de steentijd en sporen uit de metaaltijden tot middeleeuwen. Er werd verder onderzoek aangeraden in de vorm van een landschappelijk booronderzoek, mogelijk gevolgd door proefputten en/of proefsleuven. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend.¹¹
- **ID 19024:** Vooronderzoek Ranst Oelegem Rundvoortstraat: Uit bureauonderzoek in 2021 bleek hier een hoge verwachting voor de periode steentijd tot late middeleeuwen en nieuwe tijd. Er werd verder onderzoek aangeraden in de vorm van een landschappelijk booronderzoek, mogelijk gevolgd door proefputten en/of proefsleuven. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend.¹²
- **ID 21808:** Vooronderzoek Ranst Oelegem Vaarstraat 176-178: Uit het bureauonderzoek bleek hier een hoge verwachting voor de periode steentijd tot de late middeleeuwen en een lage verwachting voor de nieuwe/nieuwste tijd. Er werd verder onderzoek aangeraden in de vorm van een landschappelijk booronderzoek, gevolgd door proefsleuven. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend.¹³
- **ID 24260:** Vooronderzoek Ranst Maasweg: Uit het bureauonderzoek bleek hier een potentieel voor archeologische kenniswinst. Er werd verder onderzoek aangeraden in de vorm van een landschappelijk booronderzoek, gevolgd door proefsleuven. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend.¹⁴

Verder zijn er geen waarden gevonden voor de onmiddellijke omgeving van het plangebied in:

- Vastgestelde inventaris/wetenschappelijke inventaris (landschapsatlas, historische tuinen en parken, houtige beplantingen, archeologische zones, bouwkundig erfgoed – gehelen, orgels, wereldoorlog relict)
- Unesco Werelderfgoed
- Beheersplannen
- Erfgoedlandschappen

2.3 Landschappelijk kader

Het plangebied bevindt zich op de zuidrand van een kleine heuvel waarop het dorpscentrum van Oelegem ontstond, net ten zuiden van de vallei van het Groot Schijn. Het terrein wordt doorkruist door de Grote Merriebeek, waardoor het terrein

¹⁰ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1936>

¹¹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/16041>

¹² <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/19024>

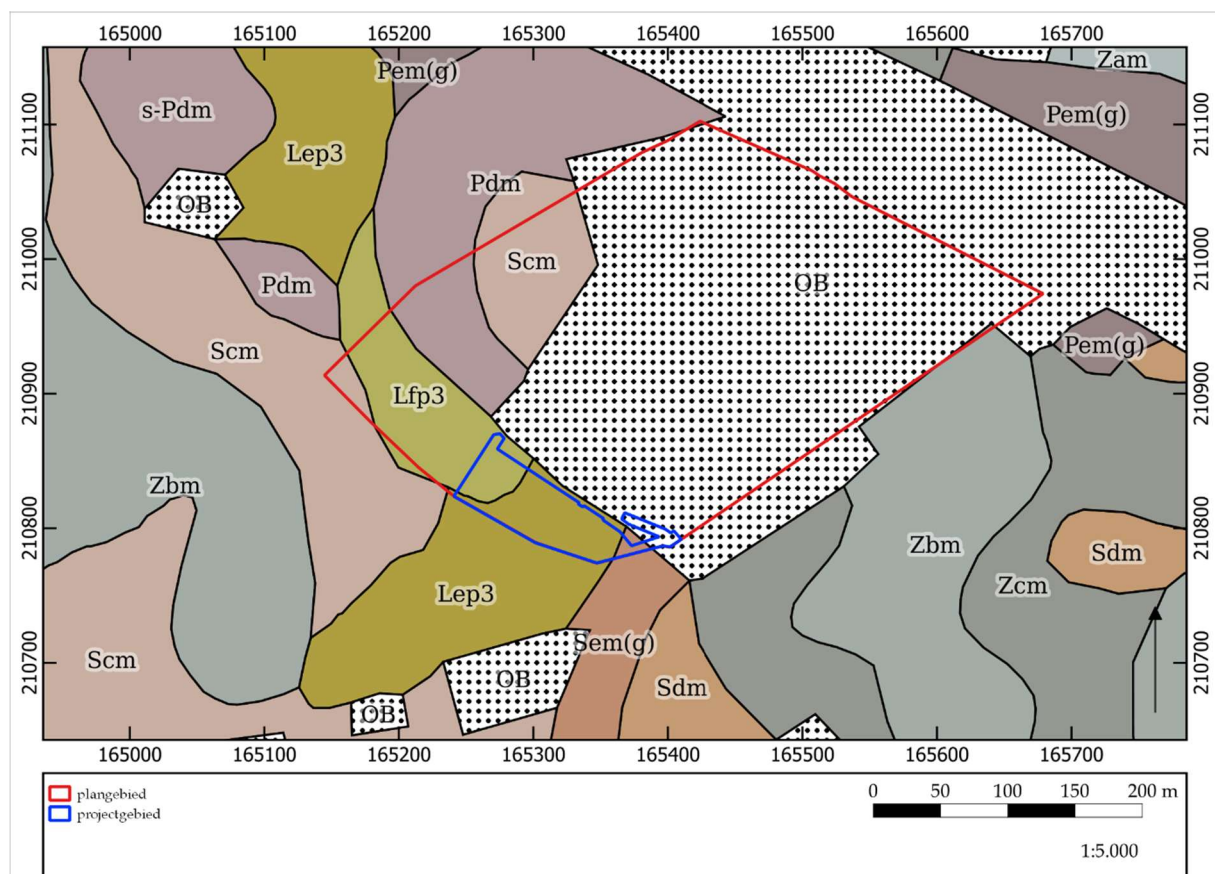
¹³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/21808>

¹⁴ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/24260>

zacht afhelt in zuidwestelijke richting van een hoogte van 11,2 m +TAW tot 8,7 m +TAW.

Het plangebied is gelegen op een ondergrond bestaande uit tertiaire zandige sedimenten. Deze komen voor tot ca. 2,8 m -mv. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop zandige sedimenten afgezet waarin zich verschillende bodems hebben ontwikkeld, waaronder een natte tot zeer natte zandleembodem zonder profiel en een natte lemige zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont (fig. 4).

Historisch gezien is de ontwikkeling van Oelegem te plaatsen in de middeleeuwen maar verschillende archeologische vondsten uit de ijzertijd en Romeinse tijd wijzen eveneens op bewoning in die tijd in de regio van het plangebied. In de bredere omgeving van het plangebied gaan de oudste vondsten terug tot de steentijd, zonder precieze datering. Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het gebied in de laatste eeuwen in gebruik was als landbouwgrond, of in het nattere zuidelijke deel als weide of bos. Enkel op de Popp-kaart (1842-1879) is er een klein huis te zien in het noordoosten van het plangebied. Pas in de jaren '60 veranderde deze situatie, met de komst van industriële installaties, loodsen en kantoorgebouwen.

Figuur 4. Uitsnede van de bodemkaart. ©LARES

2.4 Archeologische verwachting

Op basis van de landschappelijke situatie van het plangebied kan wel gesteld worden dat er een gunstige situatie aanwezig is: in het noorden en zuiden komen hoge delen in het landschap voor, terwijl het plangebied op de zuidelijke flank van een klein verhoogd deel in het landschap ligt tussen het Groot Schijn en de Kleine Nete. In de regio stromen talrijke kleine natuurlijke waterlopen, waaronder de Grote Merriebeek, die door het plangebied zelf loopt. Een dergelijke situatie is aantrekkelijk voor de jagers-verzamelaars uit het paleo- en mesolithicum. Bovendien zijn er verschillende vondsten uit deze perioden aanwezig in de omgeving van het plangebied. Op basis van de historische kaarten en de bodemkaart kan opgemerkt worden dat het plangebied in gebruik was als akker en dat er in een deel van het terrein plaggenbodems aanwezig zijn ten gevolge van deze landbouwactiviteiten. Deze plaggenbodems kunnen resten uit de steentijd afgedekt hebben waardoor deze goed bewaard gebleven zijn. De natte bodems in het zuidwesten zouden een minder uitgesproken profiel hebben. Bijgevolg wordt een hoge kans voorop gesteld worden voor het aantreffen van resten uit deze periode. Echter het bodemonderzoek toonde aan dat de bodem van het projectgebied bestaat uit een A/C-profiel; er zijn geen steentijdartefacten aangetroffen. De bovenste A-horizonten vertonen ook een geringe diepte. Op basis hiervan moet de verwachting op het aantreffen van een steentijdartefactensite worden bijgesteld tot een zeer lage kans.

Vanaf het neolithicum wordt de landbouw geïntroduceerd. De aanwezigheid van vruchtbare gronden zijn hiervoor erg aantrekkelijk. In de omgeving van het plangebied zijn talrijke resten uit de ijzertijd en de Romeinse tijd bekend en bijgevolg kunnen dergelijke archeologische resten ook binnen het plangebied verwacht worden. De kans op het aantreffen van vondsten vanaf het neolithicum kan bijgevolg als middelhoog benoemd worden. Deze middelhoge potentie loopt evenwel door tot en met de late middeleeuwen. Vondsten kunnen bestaan uit stenen, metalen of ceramische resten. Verder kunnen ook sporen als paalsporen, haardsporen of kuilen voorkomen. Onder het maaiveld zullen de resten en sporen zich in context bevinden.

Vanaf de nieuwe tijd is op basis van historische kaarten te zien dat het plangebied niet bebouwd was, op een kleine structuur uit de 19^e eeuw na. Bijgevolg kunnen geen bewoningsresten vanaf de nieuwe tijd verwacht worden binnen het plangebied. Bijgevolg dient er een lage kans op het aantreffen van archeologische resten vooropgesteld te worden.

3 Onderzoeksoopdracht, methoden en technieken

3.1 Onderzoeksstrategie

Tijdens het bureauonderzoek is duidelijk geworden dat het niet mogelijk was om vast te stellen of er sprake was van een eventuele archeologische site, en wat de kenmerken en de bewaringstoestand hiervan zouden zijn. Wel kon ingeschat worden dat de impact van de werken van die aard zouden zijn dat zij een grote en onomkeerbare impact op dit mogelijke archeologische archief zouden hebben. Om die reden moest bijkomend vooronderzoek, in de vorm van proefsleuven, uitgevoerd worden.

3.2 Onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek zijn verschillende onderzoeksvragen geformuleerd, waarop getracht moest worden antwoord te bieden.

Landschap en bodem:

- Is de oorspronkelijke bodem intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en zo ja, in welke mate?
- Wat is de opbouw van de bodem (waargenomen horizonten, beschrijving en duiding)?
- Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?

Algemeen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?
- Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het te ontwikkelen gebied)?
- Wat is de chronologische begrenzing van de sporen? Behoren ze tot één of meerdere perioden?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaats(en)?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ*? Zo niet, welke maatregelen worden dan voorgesteld om de archeologische waarden veilig te stellen?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Is er voor het beantwoorden van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk type staalname is hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Dient er verder archeologisch onderzoek (opgraving) te worden uitgevoerd op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek?

Nederzettingsterreinen:

- Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het te ontwikkelen gebied?
Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of structuren?
- Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?
- Wat is de relatie van de vindplaats tot deze in de ruimere omgeving?
- Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning, bijvoorbeeld funeraire contexten)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er sporen van landbouwactiviteiten (ploegsporen, veldindeling, ...) gelinkt aan het historisch terreingebruik zoals waargenomen op de historische kaarten?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?
- Zijn er sporen van agrarische activiteiten?
- Zijn er sporen van landgebruik (zoals perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning)?

Grafvelden:

- Zijn er graven aangetroffen in het te ontwikkelen gebied?
- Hoe dateren deze?
- Kunnen ze gerelateerd worden aan reeds bekende vindplaatsen in de omgeving?
- Zijn de inhumatieresten/crematieresten goed bewaard?
- Is er sprake van bijgaven, en wat voor informatie leveren deze op?
- Is er sprake van een grafritueel, en hoe manifesteert zich dat?

3.3 Randvoorwaarden

Alvorens het proefsleuven van start ging, heeft een archeologische sloopbegeleiding plaatsgevonden. Hierbij is de asfaltverharding uitgeslepen en verwijderd op de locatie van de proefsleuven.

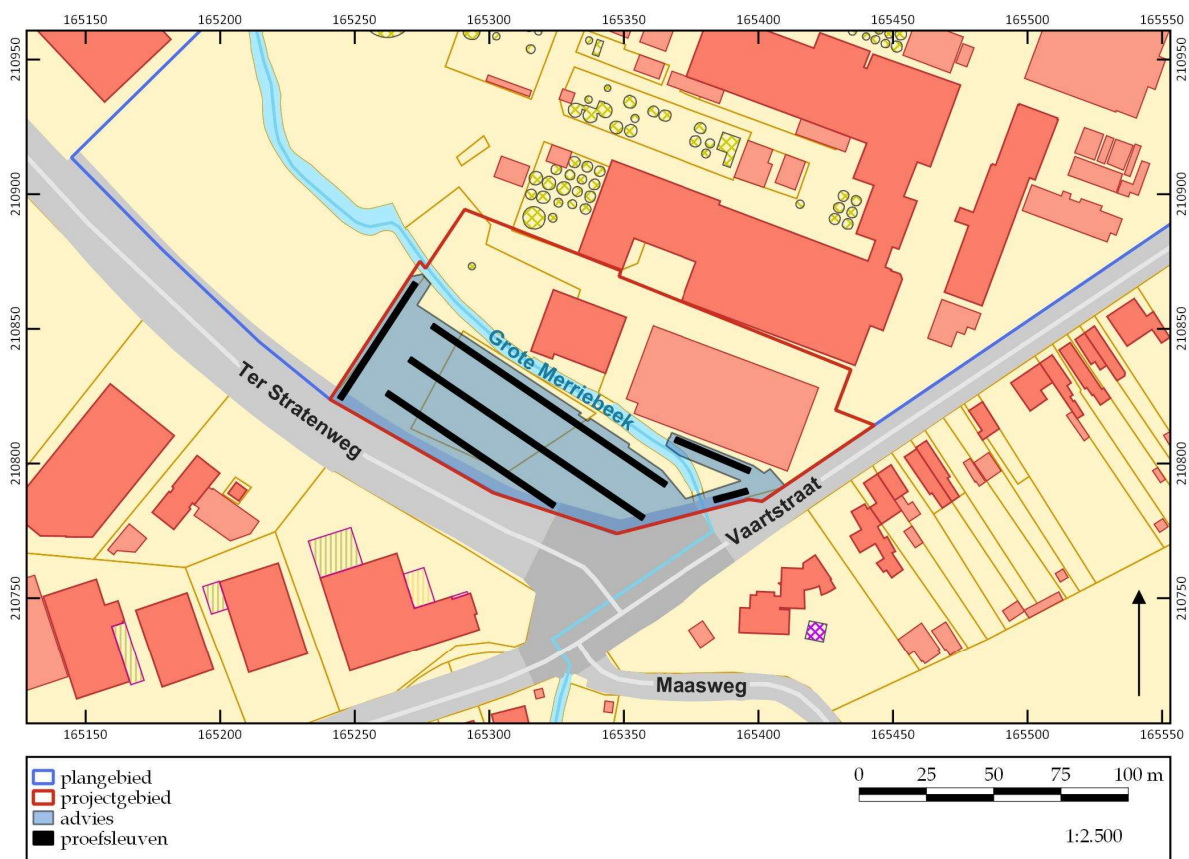

Figuur 5. Overzichtsfoto's van de sloopbegeleiding. ©LARES

3.4 Puttenplan

3.4.1 Voorgestelde puttenplan in het programma van maatregelen

Het totale projectgebied is ca. 13.850 m² groot. Echter, niet het hele plangebied komt in aanmerking voor het proefsleuvenonderzoek aangezien op basis van het uitgevoerde bodemonderzoek kan geconcludeerd worden dat het archeologisch niveau zich bevindt op een diepte tussen de 10 en 40 cm -mv. Op basis hiervan kan een gedeelte van het plangebied worden uitgesloten aangezien de vroegere bebouwing en verharding de ondergrond reeds hebben verstoord. De resterende oppervlakte die door de geplande werken verstoord worden, bedraagt ca. 5.680 m². Dit betekent dat, rekening houdend met de dekingsgraad van 12,5 % die door de Code van Goede Praktijk is voorgeschreven, er ongeveer 710 m² onderzocht moet worden. Hiervan bedraagt 568 m² proefsleuf (10 %) en 142 m² volsleuven of proefputten (2,5 %). Aanvullend kunnen nog bijkomende kijkputten of volsleuven aangelegd worden.

Figuur 6. Voorstel voor de ligging van de proefsleuven. ©LARES

Het indicatieve puttenplan voor het proefsleuvenonderzoek is weergegeven in figuur 6. De sleuven kunnen nog aangepast worden als de situatie daarom vraagt. De proefsleuven zijn zodanig verspreid over het te ontwikkelen gebied dat op een efficiënte manier inzicht verkregen kan worden in de aan- of afwezigheid van archeologische sporen en vondsten en er voldoende ruimte is om eventuele volsleuven of kijkputten aan te leggen.

De proefsleuven zijn 2 m breed, tenzij lokaal een verbreding nodig is om sporen beter te kunnen interpreteren, in functie van het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Er worden drie noordwest-zuidoost, één noordoost-zuidwest, één noord-zuid en één oost-west georiënteerde sleuven voorzien. Deze sleuven geven een goed inzicht in de mogelijke archeologische resten die in het plangebied aanwezig kunnen zijn.

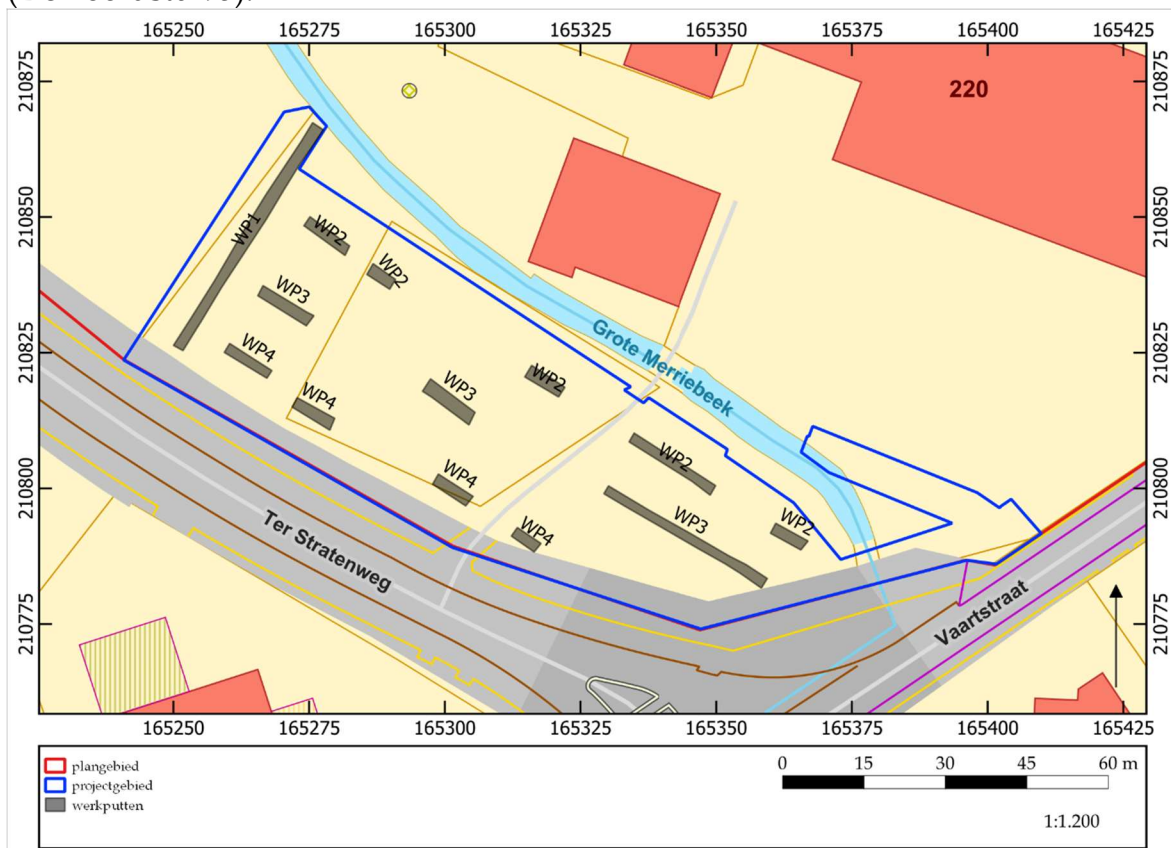
3.4.2 Uitgevoerde puttenplan

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is afgeweken van het voorgestelde puttenplan in het Programma van Maatregelen (fig. 7). Werkput 1 is in oostelijke richting verschoven, vanwege de aanwezigheid van een grote hoeveelheid en concentratie aan boomstammen in een natte zone (fig. 8a-b). Werkputten 2, 3 en 4 zijn gegraven op de voorgestelde locatie, deze zijn echter maar gedeeltelijk aangelegd. De start van deze werkputten heeft steeds plaatsgevonden in de noordwestelijke hoek van het projectgebied. De aanleg van deze werkputten is plaatselijk onderbroken op basis van de melding van de opdrachtgever dat hier nog elektriciteitskabels lopen voor de verlichtingspalen die nog steeds in gebruik zijn, alsook de aanwezigheid van hekken (fig. 8c). Na deze onderbreking is werkput 2 verder aangelegd, waarbij meteen duidelijk is geworden dat de bodem onder de verharding enorm verstoord en vervuild is. Bij de aanleg van deze put is een penetrante geur naar boven gekomen. Op basis hiervan is vastgesteld dat de bodem zeer vervuild is. Hierdoor is er beslist om de proefsleuven niet volledig aan te leggen. Werkput 2, 3 en 4 zijn steeds gedeeltelijk en geschrinkt ten opzichte van elkaar aangelegd. Op deze manier is achterhaald in hoeverre de ondergrond verstoord (en vervuild) is binnen het projectgebied en is de veiligheid en de gezondheid van de aanwezige actoren verzekerd. Er is gekozen om de gezondheid voorop te stellen.

Bij de aanleg van de werkputten in de zone na de verharding in de zuidoostelijke hoek van het projectgebied is bekeken in hoeverre de bodem in deze zone verstoord en vervuild is. In deze zone is een pakket verstoorde en vervuilde grond aangetroffen die het archeologisch vlak, dat bestaat uit beekafzetting, afdekt. Werkput 2 is in deze zuidoostelijke hoek onderbroken door de aanwezigheid van een enorme hoeveelheid boomstronken (fig. 8d). Dit was ook het geval bij de start van de aanleg van werkput 3 in de zone na de verharding (fig. 8e). Deze werkput is verder aangelegd voorbij de boomstronken. Tijdens de aanleg van werkput 2 en 3 is het bodemwater vrij snel naar boven gekomen en is de werkput volledig ondergelopen. Dit is te wijten aan de nabijheid van de beek. Op basis hiervan is geopteerd om de twee korte sleuven in het noordoosten van het projectgebied niet aan te leggen aangezien deze regio zeer nat is en de proefsleuven meteen zullen onderlopen (fig. 8f). De aanleg van deze sleuven zou geen kenniswinst meer opleveren. Meer grond opendraaien is voor de uitvoerder als de eigenaar niet meer te verantwoorden.

Er is voldoende oppervlakte aangelegd om aan te tonen dat de ondergrond binnen de grenzen van het projectgebied sterk verstoord en vervuild is. In totaal is ca. 364 m² opengelegd. Er is met andere woorden ca. 6,5% van het oppervlak onderzocht, maar de aangelegde proefsleuven zijn een voldoende steekproef om inzicht te krijgen in de

bodemopbouw en de aan- dan wel afwezigheid van archeologische sporen om de onderzoeksvragen goed te kunnen beantwoorden. Uit deze proefsleuven is immers gebleken dat het terrein reeds grondig verstoord en vervuild is. De C-horizont blijkt vergraven en gebioturbeerd te zijn; het lijkt ook voornamelijk te gaan om beekafzetting (zie hoofdstuk 4). Er zijn geen sporen aangetroffen die ouder zijn dan de nieuwste tijd (zie hoofdstuk 5).

Figuur 7. Uitgevoerd puttenplan tijdens het veldwerk. ©LARES

Figuur 8a. Zicht op de aanwezige boomstronken ter hoogte van de oorspronkelijke locatie van werkput 1. ©LARES

Figuur 8b. Zicht op de zeer natte zone ter hoogte van de oorspronkelijke locatie van werkput 1. ©LARES

Figuur 8c. Zicht op de verlichtingspalen en aanwezige hekken. ©LARES

Figuur 8d. Zicht op werkput 2 die is ondergelopen alsook de boomstronken waardoor deze werkput is onderbroken. ©LARES

Figuur 8e. Zicht op werkput 3 die is ondergelopen en de aanwezige boomstronken.
©LARES

Figuur 8f. Zicht op de locatie van de geplande twee korte sleuven. ©LARES

3.5 Onderzoeksmethodiek tijdens het veldwerk

De proefsleuven zijn machinaal uitgegraven met een graafmachine met gladde bak. Deze bak had een afmeting van 2 m. De teelaarde is laagsgewijs verwijderd, waarbij de grond steeds is afgezocht naar vondsten. Deze zijn echter niet aangetroffen. Onder de verstoringpakketten werd de C-horizont zichtbaar. De C-horizont blijkt vergraven en gebioturbeerd te zijn en het lijkt ook voornamelijk te gaan om beekafzetting. Ook op dit niveau is de bodem afgespeurd naar vondsten. Er zijn geen vondsten aangetroffen. Het vlak is op dit niveau aangelegd.

Verspreid over het terrein zijn profielputten aangelegd ten behoeve van het aardkundig onderzoek. Deze zijn 1 m breed en zijn gegraven tot ca. 30 cm in de C-horizont. Op deze manier kon de lokale bodemopbouw goed worden vastgelegd. De verspreiding van de profielen geeft een goed overzicht van de bodemopbouw op het terrein. De profielen zijn gefotografeerd en getekend op schaal 1:20.

De sleufwanden, het vlak, de sporen, vlakhoogtes en de locatie van de bodemprofielen zijn met een GPS ingemeten. Hoogtematen zijn genomen om de 5 m en worden weergegeven in TAW (Tweede Algemene Waterpassing). Alle data zijn ingevoerd in een opgravingsdatabase, waarbij rekening is gehouden met de vereisten die in de CGP zijn vastgelegd.

De vlakken van de proefsleuven zijn gefotografeerd, waarbij ervoor is gezorgd dat er enige overlap is. Ook de individuele sporen zijn gefotografeerd in het vlak (detailfoto's), en indien ze gecoupeerd werden is ook de coupe gefotografeerd. Vervolgens is de coupe getekend op schaal 1:20.

Vondsten zijn niet aangetroffen. Monsters (stalen) zijn vanwege het ontbreken van sporen, waarvan de vulling zich hiertoe leent, niet genomen. Natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie waren in deze dan ook niet aan de orde.

3.6 Onderzoeksmethodiek tijdens de uitwerking

Tijdens de uitwerking is het aangetroffen spoor beschreven. Hiervan is de weerslag te vinden in hoofdstuk 5. Vondsten zijn niet aangetroffen; een uitwerkingsstrategie is hierdoor niet van toepassing. Alle bodemprofielen zijn geïnterpreteerd, de weerslag hiervan is te vinden in hoofdstuk 4.

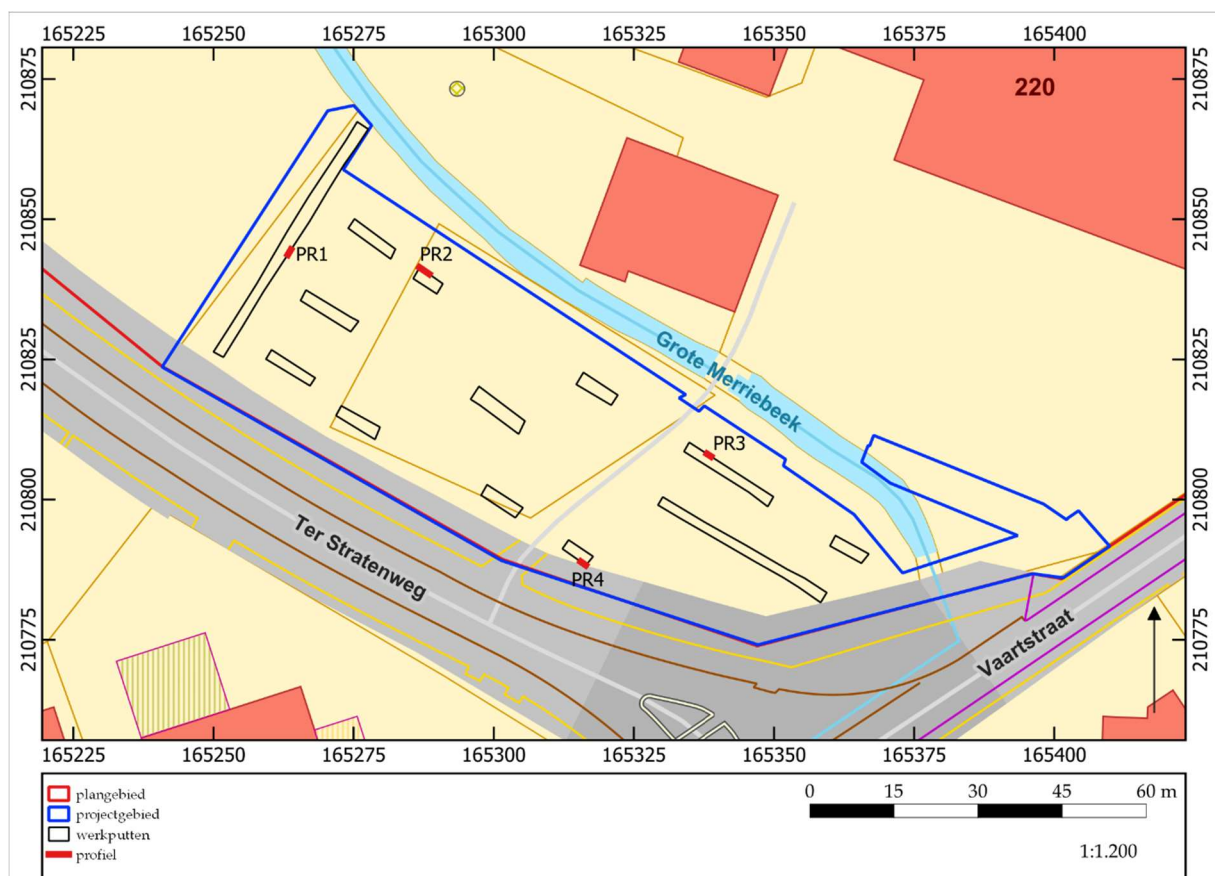
4 Landschappelijke ligging en bodemopbouw

4.1 Landschappelijke ligging

Tijdens de bureaustudie zijn de geologische en hydrografische situering, het grondgebruik en de ligging op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen reeds grondig beschreven. Dit zal hier niet meer herhaald worden, het volstaat hiernaar te verwijzen.¹⁵ Samenvattend kan gezegd worden dat het plangebied zich bevindt op de zuidrand van een kleine heuvel waarop het dorpscentrum van Oelegem ontstond, net ten zuiden van de vallei van het Groot Schijn. Het plangebied wordt doorkruist door de Grote Merriebeek, waardoor het terrein zacht afhelt in zuidwestelijke richting van een hoogte van 11,2 m +TAW tot 8,7 m +TAW.

4.2 Bodemopbouw

In totaal zijn vier profielen aangelegd en beschreven. Hierbij is telkens een 1m-sectie opgenomen, en dit tot ca. 30 cm in de C-horizont. Op figuur 9 is de locatie van de profielen weergegeven.

Figuur 9. Locatie van de geregistreerde bodemprofielen. ©LARES

¹⁵ Heirbaut, van Kersen & Reusens 2022, 31.

Het eerste profiel situeert zich in het noordoosten van werkput 1. Deze locatie is de enige waar een onverstoord bodemopbouw is aangetroffen. Het profiel is opgebouwd uit een A-horizont met een donkerbruine zandig leemvulling met gele vlekken; de A-horizont is 50 cm dik. Deze dekt een tweede A-horizont af. Deze horizont vertoont eerder een verstoord en gebioturbeerd karakter. De Ap2-horizont wordt gekenmerkt door een donkergrijze vulling met gele vlekken. Op een diepte van 70 cm -mv situeert zich de C-horizont. Deze vertoont een homogeen bruinigrijze kleur en kan geïnterpreteerd worden als beekafzetting (fig. 10).

Figuur 10. Referentieprofiel PR1, werkput 1.

©LARES

horizont	diepte (cm)	beschrijving
A1	0 - 50	donkerbruin met gele vlekken, vast zandig leem, matige bioturbatie
A2xx	50 - 70	donkergrijs met gele en grijze vlekken, vast zandig leem, matige bioturbatie
C	70 - 90	homogeen bruinigrijze vast zandig leem, beekafzetting

Tabel 1. Overzicht aangetroffen bodemhorizonten in profiel PR1, werkput 1.

Profiel PR2 is aangelegd in werkput 2 bij de start van de zone onder de verharding (fig. 11). Vanwege het enorme verstoord en vervuilde pakket is er voor geopteerd om het profiel niet op te kuisen. De bodemopbouw bestaat uit bovenaan de verharding (opgebouwd uit een 12 cm dikke lichtgrijze asfaltverharding) met hieronder een 26 cm dikke onderlaag met een donkerzwarte kleur dat heel veel stenen bevat. Deze verharding dekt een 75 cm dik verstoord en vervuild pakket. Deze verstoring bestaat uit een donkergroene met grijze vlekken zandige leemvulling en bevat heel veel baksteeninclusies. Dit verstoord en vervuild pakket dekt een homogene donkergele C-horizont af.

Figuur 11. Referentieprofiel PR2, werkput 2.

©LARES

horizont	diepte (cm)	beschrijving
verstoring 1	0 - 12	lichtgrijze asfaltverharding
verstoring 2	12 - 38	homogeen donkerzwart vast zandig leem met heel veel stenen
Ab	38 - 113	donkergroen met grijze vlekken, vast zandig leem, bevat heel veel baksteen
C	113 - 125	homogeen donkergeel vast zandig leem

Tabel 2. Overzicht aangetroffen bodemhorizonten in profiel PR2, werkput 2.

Profiel PR3 is aangelegd in werkput 2 in de zuidoostelijke hoek van het projectgebied in de zone na de verharding om te achterhalen of de ondergrond hier ook zo grondig verstoord en vervuild is. De bodemopbouw van dit profiel bestaat uit twee opeenvolgende verstoringspakketten tot een diepte van 80 cm -mv (fig. 12). Het eerste verstoringspakket is 44 cm dik en vertoont een donkergele kleur met groene vlekken en bevat baksteeninclusies. De tweede verstoring is donkerzwart met groene vlekken en bevat ook baksteeninclusies. Deze ophogingen dekken een restant van een A-horizont af. Deze begraven A-horizont is 10 cm dik bewaard gebleven en wordt gekenmerkt door een homogene donkerbruine zandige leemvulling. Hieronder situeert zich een C-horizont dat een homogeen bruingrijze kleur vertoont en kan geïnterpreteerd worden als beekafzetting.

Figuur 12. Referentieprofiel PR3, werkput 2.

©LARES

horizont	diepte (cm)	beschrijving
verstoring 1	0 - 44	donkergeel met grijze vlekken, vast zandig leem, bevat weinig baksteen
verstoring 2	44 - 80	donkerzwart met groene vlekken, vast zandig leem, bevat weinig baksteen
A	80 - 90	homogeen donker bruingrijs, vast zandig leem, bevat heel veel bioturbatie
C	90 - 130	homogeen bruingrijs vaste klei, beekafzetting

Tabel 3. Overzicht aangetroffen bodemhorizonten in profiel PR3, werkput 2.

Het laatste profiel is aangelegd in de zuidoostelijke hoek van werkput 4. De bodemopbouw van dit profiel bestaat uit bovenaan een 13 cm dikke A-horizont dat gekenmerkt wordt door een homogene donker bruingrijze kleur. Deze dekt een opeenvolging van twee verstoringen af. De eerste verstoring heeft een gele losse zandige vulling met oranje vlekken en situeert zich tot een diepte van ca. 84 cm. Hieronder situeert zich de tweede verstoring die een lichtblauwe leemvulling heeft. Op een diepte van 91 cm -mv wordt een begraven A-horizont geregistreerd. Deze A-horizont wordt gekenmerkt door een donker bruingrijze vaste zandige leemvulling en is 19 cm dik. Hieronder situeert zich een C-horizont dat een homogeen bruingrijze kleur vertoont en kan geïnterpreteerd worden als beekafzetting.

Figuur 13. Referentieprofiel PR4, werkput 4.

©LARES

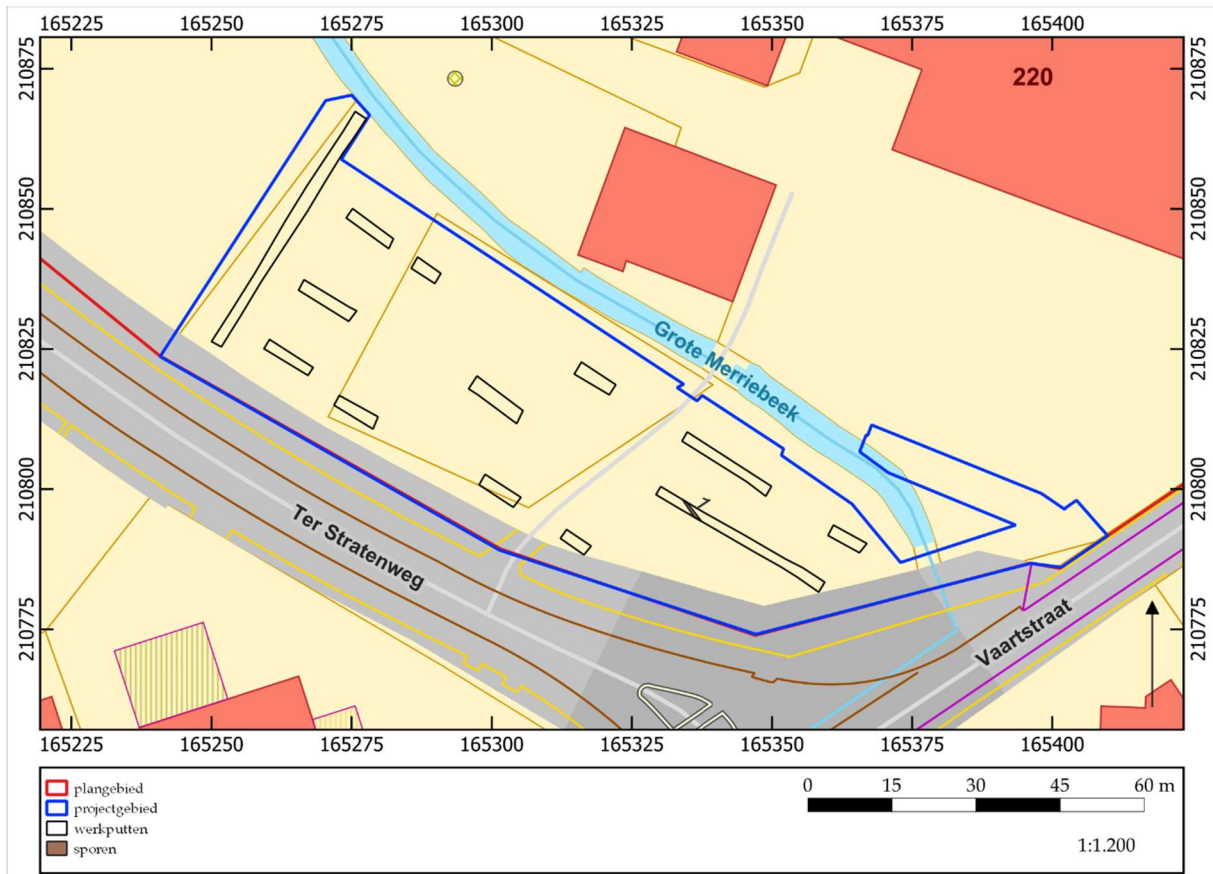
horizont	diepte (cm)	beschrijving
A1	0 - 13	donker bruingrijs homogeen matig losse zandige leemvulling
verstoring 1	13 - 84	geel met oranje vlekken, los zand
verstoring 2	84 - 91	lichtblauw, vast leem
A2b	91 - 110	homogeen donker bruingrijs, vast zandig leem, bevat een matige bioturbatie
C	110 - 113	homogeen bruingrijs vast zandig leem, beekafzetting

Tabel 4. Overzicht aangetroffen bodemhorizonten in profiel PR4, werkput 4.

De geregistreerde bodemopbouw in de verschillende profielen tonen het verstoorde karakter van het terrein aan. Concluderend kan gesteld worden dat de bodem binnen de grenzen van het projectgebied grotendeels verstoord is. Verspreid over het terrein zijn steeds verstoorde pakketten aangetroffen bovenop de C-horizont of een restant van de A-horizont. Er kan gesteld worden dat in het verleden het terrein al eens is afgegraven/opgehoogd en dat de verstoringspakketten hier het resultaat van zijn.

5 Sporen en structuren

Vanuit de bodemopbouw is gebleken dat het terrein dat nu onderzocht kan worden reeds vergraven is. Tijdens het proefsleuvenonderzoek is slechts één spoor aangetroffen, namelijk een greppel in werkput 3 in de zuidoostelijke hoek van het projectgebied (fig. 14).

Figuur 14. Allesporenkaart. ©LARES

Greppelfragment S1 wordt gekenmerkt door een homogene donker bruingrijze kleur (fig. 15). Deze greppel heeft een noordwest-zuidoost oriëntatie en is ca. 4,3 m lang geregistreerd.

Figuur 15. Vlakfoto van greppel S1, werkput 3. ©LARES

Er zijn geen andere sporen aangetroffen binnen de grenzen van het projectgebied. Concluderend kan gezegd worden dat er geen nederzettingssporen of sporen te relateren aan funeraire of ambachtelijke activiteiten zijn aangetroffen. Noch zijn er vondsten aangetroffen die de aanwezigheid van een archeologische vindplaats doen vermoeden. Een eventuele reden voor de afwezigheid van een vindplaats betreft de locatie binnen alluviale zone van de Grote Merriebeek (fig. 16-19) en het feit dat de bodem over het hele terrein reeds ontgraven lijkt te zijn.

Figuur 16. Overzichtsfoto's van het vlak van werkput 1. ©LARES

Figuur 17. Overzichtsfoto's van het vlak van werkput 2. ©LARES

Figuur 18. Overzichtsfoto's van het vlak van werkput 3. ©LARES

Figuur 19. Overzichtsfoto's van het vlak van werkput 4. ©LARES

6 Vondsten en monsters

Tijdens het onderzoek zijn geen vondsten aangetroffen. Monsters (stalen) zijn vanwege het ontbreken van archeologische sporen ouder dan de nieuwste tijd niet genomen.

7 Conclusie en aanbevelingen

Teneinde een archeologienota waarvan akte is genomen toe te kunnen voegen aan de vergunningsaanvraag voor de geplande werken aan de Vaartstraat te Oelegem was reeds een bureaustudie uitgevoerd,¹⁶ waaruit gebleken is dat de archeologische potentie voor dit terrein middelhoog is. In het voortraject was het niet mogelijk verder archeologisch onderzoek uit te voeren, waardoor dit in een uitgesteld traject gedaan zou moeten worden. Het graven van de proefsleuven is uitgevoerd op 22 augustus 2023, om dit archeologisch potentieel aan te tonen dan wel te ontkrachten. Op basis van het assessment van de resultaten is een inschatting gemaakt van het potentieel voor kennisvermeerdering van het terrein, waarna een advies over de te nemen vervolgstap kan geformuleerd worden.

7.1 Analyse

Hoewel van tevoren was ingeschat dat dit terrein een middelhoge archeologische potentie had op basis van de studie van historische kaarten en de bekende archeologische waarden uit de CAI, is uit het proefsleuvenonderzoek gebleken dat deze potentie naar beneden bijgesteld moet worden.

Op basis van het proefsleuvenonderzoek kan gesteld worden dat de oorspronkelijke bodem is niet meer intact. De bodem blijkt over het hele terrein reeds ontgraven te zijn. Verspreid over het terrein zijn steeds verstoorde pakketten aangetroffen bovenop de C-horizont of een restant van de A-horizont. Deze verstoringen blijken ook enorm vervuild te zijn, want bij de aanleg van de proefsleuven kwam een penetrante geur naar boven.

Binnen de grenzen van het projectgebied is enkel in de zuidoostelijke hoek een greppelfragment aangetroffen.

Concluderend kan gezegd worden dat er geen nederzettingssporen of sporen te relateren aan funeraire of ambachtelijke activiteiten zijn aangetroffen. Noch zijn er vondsten aangetroffen die de aanwezigheid van een archeologische vindplaats doen vermoeden. Een eventuele reden voor de afwezigheid van een vindplaats betreft de locatie binnen alluviale zone van de Grote Merriebeek.

7.2 Conclusie

Het proefsleuvenonderzoek heeft uitgewezen dat de bodem in het plangebied grondig verstoord en vervuild is. Concluderend kan gezegd worden dat er geen nederzettingssporen of sporen te relateren aan funeraire of ambachtelijke activiteiten zijn aangetroffen. Noch zijn er vondsten aangetroffen die de aanwezigheid van een archeologische vindplaats doen vermoeden. Een eventuele reden voor de afwezigheid van een vindplaats betreft de locatie binnen alluviale zone van de Grote Merriebeek.

¹⁶ Heirbaut, van Kersen & Reusens 2022.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan geconcludeerd worden dat er zich binnen de grenzen van het plangebied geen behoudenswaardige archeologische site bevindt.

Om deze reden is er geen programma van maatregelen geschreven voor verder archeologisch onderzoek.

7.3 Aanbevelingen

Aangezien er geen behoudenswaardige archeologische site is aangetroffen, die door de geplande werkzaamheden verstoord zal worden, hoeft er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer uitgevoerd te worden.

Er wordt geadviseerd om het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen.

7.4 Toevalsvondsten

Indien er, na het archeologisch vooronderzoek, tijdens de uitvoering van de werken toch archeologische resten worden gevonden, dient dit onverwijld te worden gemeld aan het agentschap Onroerend Erfgoed als toevalsvondst. Melding hiervan gebeurt via het daarvoor bestemde formulier, dat gedownload kan worden op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Literatuur

Geraadpleegde websites

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<http://www.geopunt.be/>

Geraadpleegde literatuur

Heirbaut, E.N.A., V. van Kersen & R. Reusens, 2022: Vrachtwagenpark aan de Vaartstraat te Oelegem (Ranst). Archeologienota, *LARes-rapport* 619.

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding	aanmaakdatum origineel/afbeelding
2023C436	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	nvt	1:7.500	augustus 2023
2023C436	2a	inplantingsplan	inplantingsplan nieuwe situatie	nvt	1:200	onbekend
2023C436	2b	funderingsplan	funderingsplan nieuwe opslagloods	nvt	1:100	onbekend
2023C436	2c	doorsnede	doorsnede nieuwe opslagloods	nvt	1:100	onbekend
2023C436	2d	funderingsplan	funderingsplan nieuw kantoorgebouw	nvt	1:50	onbekend
2023C436	2e	doorsnedes	doorsnedes nieuw kantoorgebouw	nvt	1:200	onbekend
2023C436	2f	rioleringsplan	rioleringsplan nieuwe toestand	nvt	1:500	onbekend
2023C436	2g	terreindoorsnedes	terreindoorsnedes	nvt	1:200	onbekend
2023C436	2h	doorsnede	doorsnede en principe van de weegbrug	nvt	onbekend	onbekend
2023C436	3	analysekaart	CAI-locaties	nvt	1:10.000	augustus 2023
2023C436	4	bodemkaart	uitsnede bodemkaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	augustus 2023
2023C436	5	foto	overzichtsfoto's sloopbegeleiding	nvt	nvt	22 augustus 2023
2023C436	6	puttenplan	voorstel puttenplan uit AN	nvt	1:2.500	november 2022
2023C436	7	puttenplan	uitgevoerd puttenplan tijdens het proefsleuvenonderzoek	nvt	1:1.200	augustus 2023
2023C436	8a-8f	foto	overzichtsfoto's van het terrein	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	9	archeologische kaart	locatie van de geregistreerde bodemprofielen	nvt	1:1.200	augustus 2023
2023C436	10	foto	referentieprofiel PR1 in werkput 1	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	11	foto	referentieprofiel PR2 in werkput 2	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	12	foto	referentieprofiel PR3 in werkput 2	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	13	foto	referentieprofiel PR4 in werkput 4	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	14	archeologische kaart	allesporenkaart	nvt	1:1.200	augustus 2023
2023C436	15	foto	vlakfoto greppel S1, werkput 3	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	16	foto	overzichtsfoto's van het vlak van werkput 1	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	17	foto	overzichtsfoto's van het vlak van werkput 2	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	18	foto	overzichtsfoto's van het vlak van werkput 3	nvt	nvt	23 augustus 2023
2023C436	19	foto	overzichtsfoto's van het vlak van werkput 4	nvt	nvt	23 augustus 2023

Lijst van bijlagen

projectcode	bijlagenr.	omschrijving	schaal	datum van aanmaak
2023C436	1	allesporenkaart	1:1.200	augustus 2023
2023C436	2	proefsleuvenkaart met ligging van absolute hoogtes van het vlak/sporen	1:850	augustus 2023
2023C436	3	proefsleuvenkaart met ligging van maaiveldhoogtes	1:850	augustus 2023
2023C436	4	fotolijst		augustus 2023
2023C436	5	sporenlijst		augustus 2023
2023C436	6	profielenlijst		augustus 2023
2023C436	7	shapefile van de contouren van de proefsleuven		augustus 2023

Niet van toepassing in bijlagen:

- Lijst van plannen en tekeningen: zie lijst van figuren
- Vondstenlijst

- Stalenlijst
- Skeletformulieren
- Conservatierapport
- Resultaten van aardkundige en natuurwetenschappelijke analyses (ruwe data)